

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 162/20
Luxemburgissa 17.12.2020

Tuomio asiassa C-316/19
komissio v. Slovenia

Takavarikoimalla yksipuolisesti EKP:n arkistoihin kuuluneita asiakirjoja Slovenia laiminlöi velvollisuutensa noudattaa unionin arkistojen loukkaamattomuuden periaatetta

Koska Slovenian tasavalta ei tehnyt asianmukaisesti yhteistyötä EKP:n kanssa edellä mainitun laiminlyönnin lainvastaisten seurausten poistamiseksi, se laiminlöi niin ikään velvollisuutensa tehdä vilpittömästi yhteistyötä unionin kanssa

Slovenian viranomaiset toteuttivat 6.7.2016 kotietsinnän sekä paperisten ja sähköisten asiakirjojen takavarikoinnin Banka Slovenijen (Slovenian keskuspankki) tiloissa. Kyseisten viranomaisten takavarikoimiin asiakirjoihin kuuluivat kaikki silloisen pääjohtajan sähköpostitiliä käyttäen lähetetyt viestit, kaikki pääjohtajan työpisteellä ja tämän kannettavalla tietokoneella olleet sähköiset asiakirjat, jotka koskivat ajanjaksoa 2012–2014, niiden sisällöstä riippumatta sekä pääjohtajan toimistossa olleet samaa ajanjaksoa koskeneet asiakirjat. Kyseiset toimenpiteet toteutettiin sellaisen tutkinnan yhteydessä, joka koski Banka Slovenijen tiettyjä työntekijöitä, joihin kuului mainittu pääjohtaja ja joita epäiltiin virka-aseman väärinkäytöstä slovenialaisen pankin vuonna 2013 tehdyn rakenneuudistuksen yhteydessä. Vaikka Banka Slovenije väitti, että kyseisillä toimenpiteillä loukattiin Euroopan keskuspankin (EKP) arkistojen loukkaamattomuuden periaatetta, joka perustuu Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehtyyn pöytäkirjaan¹ ja joka edellyttää, että EKP antaa nimenomaisen suostumuksensa siihen, että kansalliset viranomaiset saavat tutustua kyseisiin arkistoihin, Slovenian viranomaiset toteuttivat kotietsinnän ja takavarikoivat asiakirjat ilman EKP:n asiaan osallistumista.

Tässä asiayhteydessä EKP selitti Slovenian viranomaisille, että sen arkistoihin kuuluvat paitsi asiakirjat, jotka se on itse laatinut tehtäviään suorittaessaan, myös sen ja kansallisten keskuspankkien välinen yhteydenpito, joka on tarpeen Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) tai eurojärjestelmän tehtävien suorittamiseksi, sekä asiakirjat, jotka kyseiset keskuspankit ovat laatineet ja jotka on tarkoitettu EKPJ:n tai eurojärjestelmän tehtävien suorittamiseksi. EKP totesi myös, että se ei – tietyin edellytyksin – vastustanut Slovenian viranomaisten takavarikoimilla asiakirjoilla olleen suojan poistamista.

Koska komissio katsoi yhtäältä, että asianomaisten asiakirjojen yksipuolinen takavarikointi merkitsi EKP:n arkistojen loukkaamattomuuden periaatteen noudattamatta jättämistä,² ja toisaalta, että – toisin kuin vilpittömän yhteistyön velvoite³ edellyttää – Slovenian viranomaiset eivät olleet käyneet rakentavia keskusteluja kyseisen periaatteen noudattamatta jättämisen lainvastaisten seurausten poistamiseksi, se nosti jäsenyysoikeuksien noudattamatta jättämistä koskevan kanteen Sloveniaa vastaan unionin tuomioistuimessa.

Suuren jaoston kokoonpanossa antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin **hyväksyy komission kanteen ja toteaa, että jäsenyysoikeuksia on esitettyllä tavalla jätetty kokonaisuudessaan noudattamatta.** Tämä tapaus antaa siten unionin tuomioistuimelle mahdollisuuden täsmentää edellytykset, joita sovelletaan unionin arkistojen suojaamiseen, kun on

¹ Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehty pöytäkirja (N:o 7) (EUVL 2016, C 202, s. 266).

² SEUT 343 artikla; Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan (N:o 4) (EUVL 2016, C 202, s. 230) 39 artikla; unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 2 ja 22 artikla.

³ SEU 4 artiklan 3 kohta; unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 18 artikla.

kyse jäsenvaltion viranomaisten muissa paikoissa kuin unionin rakennuksissa ja tiloissa toteuttamasta yksipuolisesta kyseisiin arkistoihin kuuluvien asiakirjojen takavarikoinnista, ja erityisesti edellytykset, joiden perusteella voidaan todeta, että EKP:n arkistojen loukkaamattomuuden periaatetta ei ole noudatettu.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

– EKP:n arkistojen käsite

Unionin tuomioistuin palauttaa mieleen, että koska EKP on unionin toimielin, **unionin arkistojen loukkaamattomuuden periaatetta sovelletaan sen arkistoihin**. Unionin tuomioistuin täsmentää tästä, että **EKP:n kaltaisen unionin toimielimen arkistot kuuluvat unionin arkistoihin, vaikka niitä säilytetään muissa paikoissa kuin unionin rakennuksissa ja tiloissa.**⁴

Unionin tuomioistuin toteaa tämän osalta, että EKP ja jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit muodostavat EKPJ:n ja että EKP ja niiden jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, joiden rahayksikkö on euro – Banka Slovenije mukaan lukien – ja jotka muodostavat eurojärjestelmän, harjoittavat unionin rahapolitiikkaa.⁵ Kyseisten pankkien pääjohtajat, joihin Banka Slovenijen pääjohtaja kuuluu, ovat EKP:n neuvoston jäseniä⁶ ja he osallistuvat EKPJ:n tehtävien suorittamisen edellyttämien päätösten tekemiseen. EKPJ:n ensisijaisena tavoitteena on ylläpitää hintatason vakautta. Tässä tarkoituksessa EKPJ:n perustehtäviin kuuluu muun muassa unionin rahapolitiikan määrittäminen ja toteuttaminen,⁷ mikä edellyttää läheistä yhteistyötä EKP:n ja kansallisten keskuspankkien välillä.⁸ **Kyseisessä järjestelmässä kansallisilla keskuspankeilla ja niiden pääjohtajilla on hybridiasema, koska ne ovat kansallisia viranomaisia mutta samalla EKPJ:n puitteissa toimivia viranomaisia**, ja EKPJ muodostuu kyseisistä kansallisista keskuspankeista ja EKP:stä.

Unionin tuomioistuin korostaa, että EKPJ:n ja eurojärjestelmän asianmukainen toiminta ja niiden tehtävien asianmukainen suorittaminen edellyttävät EKP:n ja osallistuvien kansallisten keskuspankkien tiivistä yhteistyötä ja jatkuvaa tietojen vaihtoa, mikä merkitsee välttämättä sitä, että EKPJ:n ja eurojärjestelmän tehtävien suorittamista koskevat asiakirjat ovat paitsi EKP:n myös kansallisten keskuspankkien hallussa.

Unionin tuomioistuin katsoo tässä tilanteessa, että **tällaiset asiakirjat kuuluvat EKP:n arkistojen käsitteen soveltamisalaan, vaikka ne ovat kansallisten keskuspankkien eivätkä EKP:n itsensä hallussa**.

– EKP:n arkistojen loukkaamattomuuden periaatteen noudattamatta jättäminen

Unionin tuomioistuin korostaa, että käsiteltävässä asiassa EKP:n arkistojen loukkaamattomuuden periaatteen noudattamatta jättäminen voidaan todeta vain, jos yhtäältä kansallisten viranomaisten yksipuolisesti päättämä unionin arkistoihin kuuluneiden asiakirjojen takavarikointi voi merkitä tällaista noudattamatta jättämistä, ja toisaalta takavarikoituihin asiakirjoihin todella kuului asiakirjoja, joiden on katsottava kuuluneen EKP:n arkistoihin.

Unionin tuomioistuin toteaa ensiksi, että loukkaamattomuuden käsite merkitsee suojaa jäsenvaltioiden kaikenlaista yksipuolista puuttumista vastaan. Tämän vahvistaa se, että mainittua käsitettä kuvaillaan suojaksi kaikkea etsintää, takavarikkoa, menettämisseuraamusta ja pakkolunastusta vastaan. Unionin tuomioistuin katsoo näin ollen, että **se, että kansalliset viranomaiset takavarikoivat yksipuolisesti unionin arkistoihin kuuluvia asiakirjoja, merkitsee kyseisten unionin arkistojen loukkaamattomuuden periaatteen noudattamatta jättämistä**.

⁴ Unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 1 ja 2 artikla.

⁵ SEUT 282 artiklan 1 kohta; EKPJ:n ja EKP:n perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 1 ja 14.3 artikla.

⁶ SEUT 283 artiklan 1 kohta; EKPJ:n ja EKP:n perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 10.1 artikla.

⁷ SEUT 127 artiklan 2 kohta.

⁸ EKPJ:n ja EKP:n perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 9.2 artikla.

Unionin tuomioistuin palauttaa yhtäältä mieleen, että komission on jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen yhteydessä näytettävä toteen, että jäsenyysvelvoitteita ei ole noudatettu. Komission on esitettävä unionin tuomioistuimelle tarvittavat tiedot, jotka tämä voi tarkistaa, onko jäsenyysvelvoitteita jätetty noudattamatta, eikä komissio voi tällöin nojautua minkäänlaisiin oletuksiin. Käsiteltävässä asiassa komissio myönsi, ettei sillä ollut täsmällisiä tietoja Slovenian viranomaisten takavarikoimien kyseessä olevien asiakirjojen luonteesta, joten se ei kyennyt osoittamaan, olisiko katsottava, että osa kyseisistä asiakirjoista kuului unionin arkistoihin.

Kun otetaan huomioon kyseessä olevien takavarikoitujen asiakirjojen suuri määrä ja tehtävät, jotka Banka Slovenian kaltaisen kansallisen keskuspankin pääjohtajalla on EKP:n neuvostossa ja näin ollen myös EKPJ:n ja eurojärjestelmän puitteissa, unionin tuomioistuin katsoo kuitenkin osoitetuksi, että Slovenian viranomaisten takavarikoimiin asiakirjoihin kuului välttämättä EKP:n arkistoihin kuuluneita asiakirjoja. Se katsoo myös, että tällaisia asiakirjoja yksipuolisesti takavarikoimissaan Slovenian viranomaiset ovat jättäneet noudattamatta EKP:n arkistojen loukkaamattomuuden periaatetta.

Tässä asiayhteydessä unionin tuomioistuin korostaa, että unionin erioikeuksista ja vapauksista tehty pöytäkirja ja unionin arkistojen loukkaamattomuuden periaate ovat lähtökohtaisesti esteenä sille, että jäsenvaltion viranomainen takavarikoi asiakirjoja, jos kyseiset asiakirjat kuuluvat mainittuihin arkistoihin ja jos toimielimet eivät ole antaneet suostumustaan tällaiseen takavarikointiin. Kyseisellä viranomaisella on kuitenkin mahdollisuus kääntyä asianomaisen unionin toimielimen puoleen, jotta tämä poistaisi – tähän tarvittaessa liitetyin edellytyksin – kyseessä oleville asiakirjoille annetun suojan, ja – jos tutustumisoikeus evätään – unionin tuomioistuinten puoleen saadakseen lupapäätöksen, jolla kyseinen toimielin veloitetaan antamaan oikeus tutustua sen arkistoihin. Unionin arkistojen suojaaminen ei myöskään ole mitenkään esteenä sille, että kansalliset viranomaiset takavarikoivat jäsenvaltion keskuspankin tiloissa asiakirjoja, jotka eivät kuulu unionin arkistoihin.

– Vilpittömän yhteistyön veloitteen laiminlyönti

Palautettuaan mieleen vakiintuneen oikeuskäytäntönsä, joka koskee vilpittömän yhteistyön veloitteen ulottuvuutta, unionin tuomioistuin toteaa, että **Slovenian viranomaiset ovat laiminlyöneet velvollisuutensa tehdä vilpittömää yhteistyötä EKP:n kanssa**, koska ne eivät ole perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä antaneet EKP:lle mahdollisuutta yksilöidä 6.7.2016 takavarikoituista asiakirjoista EKPJ:n ja eurojärjestelmän tehtävien suorittamista koskevia asiakirjoja ja koska ne eivät ole palauttaneet kyseisiä asiakirjoja Banka Slovenijelle. Tähän päätelmään ei vaikuta se, että syyttäjä kehotti EKP:tä ehdottamaan tälle kriteerejä, joiden avulla voidaan yksilöidä Slovenian viranomaisten takavarikoimista asiakirjoista ne, jotka EKP:n mukaan kuuluivat sen arkistoihin. Edes kyseisen ehdotuksen saatuaan Slovenian viranomaiset eivät nimittäin toteuttaneet toimenpiteitä, jotta EKP olisi voinut yksilöidä takavarikoituneet asiakirjat, jotka koskivat EKPJ:n ja eurojärjestelmän tehtävien suorittamista. Kyseiset viranomaiset eivät myöskään hyväksyneet EKP:n vaatimusta palauttaa Banka Slovenijelle kaikki asiakirjat, joiden ne katsoivat olevan merkityksellisiä kyseessä olevan tutkinnan kannalta.

Tässä asiayhteydessä unionin tuomioistuin katsoo, että sillä, että Slovenian viranomaiset toteuttivat toimenpiteitä kyseisten asiakirjojen luottamuksellisuuden säilyttämiseksi, ei aseteta kyseenalaiseksi päätelmää, jonka mukaan kyseiset viranomaiset laiminlöivät nyt käsiteltävässä asiassa velvollisuutensa tehdä vilpittömää yhteistyötä EKP:n kanssa.

Unionin tuomioistuin katsoo näin ollen riidanalaisen takavarikoinnin jälkeisestä ajanjaksosta, että **Slovenian viranomaiset laiminlöivät velvollisuutensa tehdä vilpittömää yhteistyötä EKP:n kanssa.**

HUOMAUTUS: Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen sellaista jäsenvaltiota vastaan, joka ei noudata unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan, voi nostaa komissio tai jokin toinen

jäsenvaltio. Jos unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenyysvelvoitteita ei ole noudatettu, kyseessä olevan jäsenvaltion on toteutettava tuomion noudattamisen edellyttämät toimenpiteet mahdollisimman pian. Jos komissio katsoo, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut tuomion noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä, se voi nostaa uuden kanteen, jossa se vaatii rahamääräisiä seuraamuksia. Jos jäsenvaltio ei ole ilmoittanut direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteistä komissiolle, unionin tuomioistuin voi komission ehdotuksesta määrätä seuraamuksista jo ensimmäistä tuomiota annettaessa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla sivustolla [Europe by Satellite](#) ☎ +32 2 296 4106